

Prot. dodat. z dnia 03.03.75r.
(tom III przepisów z 1974r.)

TAJNE
Przepisy - art. 86 ust. 3 ustawy
z dnia 1999 roku o ochronie
informacji niejawnych
(z późn. zm.)

TAJNE

B. Jankowski

POROZUMIENIE

z 13 maja 1974r.

o współpracy między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Polskiej Rzeczy-
pospolitej Ludowej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Niemieckiej
Republiki Demokratycznej.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Niemieckiej Republiki Demo-
kratycznej, kierując się pragnieniem dalszego pogłębienia i umocnienia
przyjacielskich stosunków pomiędzy Polską Rzeczpospolitą Ludową
i Niemiecką Republiką Demokratyczną, opierając się na wynikach pozytyw-
nych doświadczeń współpracy obu Ministerstw, dążąc do dalszego rozwoju
łączących je przyjaznych stosunków w interesie zapewnienia ochrony socja-
listycznego budownictwa jak również umocnienia ładu i porządku publicz-
nego w obydwu krajach, postanowiły zawrzeć następujące Porozumienie.

Artykuł 1

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Niemieckiej Republiki Demo-
kratycznej będą ściśle ze sobą współpracować dla doskonalenia pracy
swoich organów we wszystkich dziedzinach ich działalności oraz dla zapew-
nienia ładu i porządku publicznego.

Artykuł 2

1. W celu uregulowania problemów, związanych z zabezpieczeniem
ładu i porządku publicznego, a wynikających z bezpaszportowego i bezwizo-
wego ruchu osobowego, Strony w regularnych odstępach czasu przeprowa-
dzać będą ocenę rozwoju sytuacji w tej dziedzinie.
2. Zadania, wynikające z bezpaszportowego i bezwizowego ruchu
osobowego dla współpracy Stron, ich organów i podporządkowanych urzędów,
ustalone zostaną w odrębnym dokumencie.

Artykuł 3

Zgodnie z Umową między Polską Rzeczpospolitą Ludową i Niemiecką Republiką Demokratyczną z dnia 1 lutego 1957 r., o obrocie prawnym w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, Strony będą udzielać sobie pomocy w tych sprawach, które podlegają ich kompetencji. Tryb postępowania Strony ustala w oddzielnym dokumencie.

Artykuł 4

1. Strony będą udzielać sobie pomocy w realizacji bezpośredniej działalności operacyjnej, zmierzającej do zapewnienia ładu i porządku publicznego, szczególnie przy wykrywaniu czynów karalnych, skierowanych przeciwko interesom i prawu jednego lub obu państw, a także ich obywatelom oraz prowadzeniu postępowań w tych sprawach.

2. Strony będą informować się wzajemnie, w szczególności o :

- czynach karalnych w transporcie towarowym, eksporcie; imporcie i tranzycie jak również w ruchu osobowym, popełnionych na terytorium ich państwa przez obywateli drugiego państwa, albo popełnionych przeciwko obywatelom drugiego państwa,
- wydarzeniach, które wskazują na popełnienie czynów karalnych przez obywateli drugiej Strony.
- nieszczęśliwych wypadkach, awariach lub innych nadzwyczajnych wydarzeniach, które mogą mieć znaczenie dla jednej z umawiających się Stron.

Niezbędne materiały informacyjne lub dochodzeniowe będą przekazywane za pośrednictwem Ministerstw.

Artykuł 5

Strony będą sobie przekazywać informacje, dotyczące nowych przepisów ustawowych i innych aktów normatywnych, które posiadają znaczenie dla ich pracy oraz informacje dotyczące sprawdzonych metod działania i stosowanych środków, wymieniać doświadczenia zdobyte w trakcie stosowania i wykorzystywania techniki, jak również materiały szkoleniowe, literaturę specjalistyczną oraz inne publikacje.

Artykuł 6

W celu studiowania praktycznych doświadczeń uzyskanych w trakcie realizacji zadań, Strony będą delegować grupy studyjne i specjalistów oraz udzielać sobie pomocy w szkoleniu i podnoszeniu kwalifikacji swych pracowników.

Artykuł 7

1. Strony podejmą środki zmierzające do realizowania prac badawczych lub rozwojowych prowadzonych wspólnie lub w ramach podziału pracy, a nadto będą sobie przekazywały dokumentacje dotyczące wyników badań i prac rozwojowych.
2. Strony będą sobie świadczyć - w miarę posiadanych możliwości - pomoc w zakresie analizy materiałów śledczych lub dowodowych, jak również przy dokonywaniu ekspertyz.

Artykuł 8

Przedmiotem wymiany informacji, doświadczeń i dokumentów oraz wzajemnej pomocy w szkoleniu i doskonaleniu pracowników, jak również przy prowadzeniu prac badawczych będą :

- rola, miejsce i zadanie organów Stron, formy i metody ich pracy, szczególnie z punktu widzenia ich współpracy z innymi organami państwowymi i społecznymi,
- taktyka działania zwartych oddziałów milicji i policji, jak również kierowanie i dowodzenie oddziałami w akcjach specjalnych,
- prognozowanie i działalność analityczna wraz z mechanizacją i automatyzacją systemu informacyjnego i dokumentacyjnego, przy zastosowaniu elektronicznego systemu przetwarzania danych,
- praktyka badań kryminalistycznych, szczególnie badań miejsca zdarzenia, jak również stosowanie techniki operacyjnej i cybernetyki dla zapobiegania czynom karalnym i ich wyjaśniania,
- taktyka kryminalistyczna, stosowana przy zwalczaniu poszczególnych rodzajów czynów karalnych,

- służba patrolowa jednostek operacyjnych, ich współpraca z ludnością, jak również organizacja służby w wielkich miastach,
- wyposażenie i uzbrojenie organów Stron, zastosowanie środków technicznych przeciwko osobom zakłócającym ład i porządek publiczny,
- zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, szczególnie organizacja i technika ruchu drogowego, czuwanie nad ruchem, kontrola i regulowanie ruchu drogowego w miastach, dopuszczanie osób i pojazdów do ruchu drogowego, rozwojowego wyposażenia technicznego milicji i policji drogowej
- profilaktyczna działalność przeciwpożarowa, szczególnie badania podstawowe przebiegu pożaru, wykrywanie głównych przyczyn powstawania pożarów i zapobieganie im, prace rozwojowe w dziedzinie nowych pojazdów, wyposażenia i środków gaszących, wypracowanie najskuteczniejszej taktyki i jej zastosowanie przy zwalczaniu pożarów,
- ewidencja ludności, wydawanie dowodów osobistych, paszportów i wiz oraz przepisów dla obcokrajowców,
- rejestracja i działalność organizacji społecznych,
- przepisy dotyczące uzbrojenia,
- praktyka stosowania środków wychowawczych i karnych /z wyłączeniem wykonania kary/,
- doświadczenia pracy ze społeczeństwem.

Artykuł 9

Strony zapewnią ochronę tajemnicy informacji, dokumentacji i innych danych przekazywanych przez drugą Stronę, posiadających charakter poufny lub jeżeli Strona przekazująca nie życzy sobie opublikowania tych dokumentów.

Stopień tajności określany będzie przez Stronę przekazującą.

Artykuł 10

1. Strony - na zasadzie wzajemności - przekażą sobie odpowiednią ilość miejsc w domach wypoczynkowych i sanatoriach dla pracowników i ich rodzin oraz zapewnią im opiekę lekarską.
2. W zależności od potrzeb, Strony ustalać będą corocznie ilość miejsc w domach wypoczynkowych i sanatoriach, czas i miejsce pobytu, termin oraz warunki przyjazdu i odjazdu.

Artykuł 11

Każda ze Stron będzie ponosić - na zasadzie wzajemności - koszty wynikające z realizacji niniejszego Porozumienia.

Jeżeli jedna ze Stron poniesie szczególnie wysokie koszty w interesie drugiej Strony, wówczas uzgodniony zostanie sposób oddzielnego ich uregulowania.

Artykuł 12

W miarę potrzeby Strony przeprowadzać będą konsultacje i narady w celu rozwiązywania problemów, wynikających z realizacji współpracy uzgodnionej w niniejszym Porozumieniu.

Artykuł 13

1. Dla realizacji niniejszego Porozumienia, Strony sporządzać będą co roku protokoły w sprawie konkretnych przedsięwzięć, terminów i innych warunków, które wymagają zatwierdzenia przez Ministrów lub przez osoby przez nich upoważnione.
2. Wynikająca z ustalonej współpracy łączność korespondencyjna, dalekopisowa i telefoniczna, będzie się odbywać bezpośrednio przez Ministrów, względnie przez Gabinet Ministra Spraw Wewnętrznych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Sekretariat Ministra Spraw Wewnętrznych i Szefa Policji Ludowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej.
3. Delegowanie pracowników w celu realizacji zadań operacyjnych, wymaga zgody Ministra Strony przyjmującej.

Artykuł 14

Postanowienia niniejszego Porozumienia nie dotyczą zadań należących do kompetencji organów służby bezpieczeństwa.

Artykuł 15

1. Porozumienie niniejsze zawarto na czas nieograniczony.
2. Traci ono moc obowiązującą po trzech miesiącach, od dnia w którym nastąpiło pisemne wypowiedzenie przez jedną ze Stron.

Artykuł 16

Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Artykuł 17

Tracą moc obowiązującą dotychczasowe porozumienia zawarte między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Niemieckiej Republiki Demokratycznej w sprawie wymiany urlopowiczów i wymiany wczasów.

Niniejsze Porozumienie sporządzono w Berlinie, w dniu 13 maja 1954, w dwóch egzemplarzach, każdy w języku polskim i niemieckim, przy czym oba teksty posiadają jednakową moc obowiązującą.

Minister Spraw Wewnętrznych
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Minister Spraw Wewnętrznych
Niemieckiej Republiki Demokratycznej

Stanisław KOWALCZYK

Friedrich DICKEL

JAWNE
Podstawa prawna - art. 86 ust. 3 ustawy
z dnia 22 stycznia 1999 roku o ochronie
informacji niejawnych
(Dz. U. Nr 11, poz. 95 z późn. zm.)

B. Jankowski

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1965 r.

375/1
T A J N E
spec. znaczenia
Egz. Nr 2...

WICEMINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Towarzysz mgr inż. Tadeusz D R Y Z E K

W załączeniu przedkładam sprawozdanie z pobytu
w Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwowego NRD.-

Zał. ... 17...

DYREKTOR ZARZĄDU ŁĄCZNOŚCI M.S.W.
Hermełński
Płk inż. St. HERMEŁŃSKI

w 2 egz.
Nr 1 - adresat
" 2 - a/a
yk.SH Druk SM
lr ks.m.318

BU I AD 01 BU I AD 01 BU I AD 01 BU I AD 01

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1965 r.

Zal. 1	Do pisma ^{wch.} _{wych.} Nr 01.00708/9
Nr 7	z dnia 15. IV 1965 r.

TAJNE

spec. znaczenia

Egz. Nr. 2...

S P R A W O Z D A N I E

z pobytu w Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwowego
Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

W dniach 22 - 27 marca br. jako członek delegacji
Wiceministra Spraw Wewnętrznych mgr inż. Tadeusza Dryzka,
prowadziłem rozmowy z przedstawicielami służby bezpieczeństwa
państwowego NRD na tematy:

- łączności
- techniki szyfrowania fonii i grafii
- transmisji i przetwarzania danych.

Strona organizacyjna i techniczna omawianych zagadnień
przedstawia się następująco:

1. Łączność.

Służba łączności resortu zabezpiecza trzy systemy łączności

- łączność przewodowa
- łączność radiowa krótkofalowa /KF/
- łączność radiowa ultrakrótkofalowa /UKF/

1.1. Łączność przewodowa.

W systemie łączności przewodowej wyróżnia się trzy
rodzaje sieci:

- telefoniczną dla potrzeb resortu
- telegraficzną dla potrzeb resortu
- telefoniczną dla potrzeb Biura Politycznego.

Ponadto służba łączności sprawuje nadzór nad czwartym rodzajem sieci telefonicznej zorganizowanej i eksploatowanej przez Urząd Rady Ministrów.

Ze względu na zbliżony do naszego podział administracyjny w NRD - istnieje możliwość porównywania organizacji łączności. Każdy system łączności zorganizowany jest na łączach dalekosiędnych dzierżawionych z Ministerstwem łączności. Centrale automatyczne, sieć kabli miejscowych i urządzenia komutacyjne dla ruchu dalekosiędnego - stanowią własność MBR. Kable abonenckie zabezpiecza się przez stosowanie ochrony siłnieniowej i sygnalizacji włamaniowej. W poszczególnych systemach łączności nie stosuje się żadnych urządzeń do automatycznego utajniania bądź szyfrowania przekazywanych informacji. Służba łączności zajmuje się wyłącznie eksploatacją istniejących systemów łączności. Instalacja sprzętu łączności prowadzona jest przez personel techniczny zakładów produkujących urządzenia.

Sieć telefoniczna dla potrzeb resortu.

Sieć ta zorganizowana jest w układzie gwiazdzo-pierścieniowym i obejmuje swym zasięgiem miasta wojewódzkie i powiatowe. W sieci tej zastosowano ruch automatyczny do połączeń wewnętrznych i ręczny do połączeń dalekosiędnych. W Berlinie pracuje kilka central automatycznych o łącznej pojemności około 4000 NN. W miastach wojewódzkich zainstalowane są centrale automatyczne o pojemności 400 - 600 NN, zaś w powiatach pracują łącznice 25 NN. W relacjach międzywojewódzkich pracuje 2-3 łącza telefoniczne, zaś do powiatów wykorzystuje się jedno łącze. Łącza dalekosiędne zakończone są na awizach central automatycznych. Połączenia tranzytowe dokonuje się dwutorowo.

Sieć telegraficzna dla potrzeb resortu.

Łączność telegraficzna zorganizowana jest podobnie jak łączność telefoniczna i obejmuje swym zasięgiem miasta powiatowe. W każdej relacji wykorzystuje się jedno łącze telegraficzne.

Połączenia wewnętrzne i dalekosięczne odbywają się w ruchu ręcznym. W Berlinie zainstalowana jest centrala telefoniczna 50 NN, w miastach wojewódzkich 30 NN, natomiast w powiatach łącza zakończone są dalekopisami.

Aparatownie dalekopisowe i ekspedycje znajdują się na węzłach łączności. W ciągu doby na jednym kierunku do województwa przekazuje się średnio około 15 telegramów.

Sieć telefoniczna dla potrzeb Biura Politycznego.

Łączność telefoniczna dla członków Biura Politycznego i Rządowców ważniejszych resortów obejmuje swym zasięgiem miasta wojewódzkie. Połączenia wewnętrzne i dalekosięczne realizowane są w ruchu automatycznym.

W Berlinie pracuje centrala automatyczna o pojemności 200 NN w województwach 30 NN. W relacjach dalekosiężnych wykorzystuje się po jednym łączu telefonicznym. W Berlinie podłączonych jest około 100 abonentów, zaś w województwach 2 + 3.

Sieć telefoniczna dla potrzeb Urzędu Rady Ministrów.

Sieć ta obejmuje swym zasięgiem miasta wojewódzkie. Połączenia miejscowe automatyczne, zaś dalekosięczne w ruchu półautomatycznym.

1.2. Łączność radiowa krótkofalowa.

Sieć radiowa stanowi rezerwową czynny system łączności MBP i zorganizowana jest w dwóch płaszczyznach. Jedną z nich jest sieć międzywojewódzka, zaś druga sieć powiatowa. Praca w sieci międzywojewódzkiej odbywa się literodrukiem, a w sieci powiatowej kluczem ręcznym.

W sieci międzywojewódzkiej stosowane są nadajniki o mocy 1 kw. W miastach wojewódzkich do pracy z powiatami zainstalowane są nadajniki 100 W, a w powiatach 15 W. Na kierunku warszawskim utrzymuje się łączność przy użyciu nadajników 1 i 4 kw.

Sieć radiowa w minimalnym stopniu wykorzystywana jest do przekazywania radiogramów w okresach należytego funkcjonowania systemów łączności przewodowej.

1.3. Łączność radiowa ultrakrótkofalowa.

Dla potrzeb służb operacyjnych stosuje się ruchomy system radiokomunikacji pracujący w paśmie 160 MHz. System ten zorganizowany jest w oparciu o stacje stałe i radiotelefony samochodowe. Nadajniki stacyjne o mocy 60 W zlokalizowane w centralnych punktach miast - pokrywają zasięg około 50 km. Do nasłuchu i zwiększania zasięgu radiotelefonów samochodowych, wykorzystuje się odbiorniki UKF. Moc nadajników radiotelefonów samochodowych nie przekracza 15 W. Dla zwiększenia zasięgu pracy sieci UKF, wykorzystuje się stacje przekaźnikowe, które umieszcza się na masztach telewizyjnych. Stacje przekaźnikowe powiększają zasięg o promieniu około 70 km. Sieć łączności UKF przystosowana jest do współpracy z siecią przewodową. Zestawienie połączeń dokonuje się na stanowisku pośredniczącym stacji głównej. Stacja główna ma połączenia telefoniczne do współpracujących central.

Ogółem w służbie bezpieczeństwa wykorzystuje się około 400 radiotelefonów przewoźnych. Brak odpowiednio zorganizowanej bazy naprawczej do radiotelefonów. Służby operacyjne odczuwają brak w swej pracy radiotelefonów nasobnych kamuflowanych.

2. Technika szyfrowania fonii i grafii.

W omawianych systemach łączności nie stosuje się technicznych środków do automatycznego utajniania i szyfrowania przesyłanych informacji.

Dla usprawnienia pracy ręcznej szyfrantów wykorzystuje się od 4 lat maszyny szyfrowe typu "Ametyst" /produkcji radzieckiej/, które zostały przystosowane do alfabetu łacińskiego i znormalizowanej taśmy 5 rzędowej.

Służba szyfrowa zainteresowana jest wprowadzeniem urządzeń do automatycznego szyfrowania przesyłanych informacji np. typ "Dudek". Okazano dużo zainteresowania naszym urządzeniem typ "Cyklamen" - do wytwarzania taśmy znaków losowych.

3. Transmisja i przetwarzanie danych.

W Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwowego NRD od 2 lat pracuje stacja maszyn analitycznych zlokalizowana w Departamencie Finansowym. Jest to typowy zestaw takich urządzeń jak:

dziurkarki, sprawdzarki, sortery, tabulator i kalkulator oraz maszyny do księgowania typu Ascota. Wszystkie maszyny działają za pomocą kart dziurkowanych 80 kolumnowych.

Stację obsługuje personel liczący 20 osób.

W stacji tej wykonuje się takie prace jak:

- bieżące prowadzenie stanu kont bankowych,
- rozliczanie bankowe,
- naliczanie uposażeń pracownikom,
- naliczanie należności emerytalnych,
- sporządzanie planów materiałowych,
- stan magazynów i zużycia materiałów,
- planowanie transportu i zużycie paliwa,
- rejestr danych kadrowych.

Wymienione wyżej prace są czynnościami związanymi z gospodarką i zarządzaniem. Obecnie próbuje się uruhozić prace natury operacyjnej związane z rejestracją cudzoziemców. Szersze rozwiązanie sprawy kartotek na istniejących w tej stacji maszynach jest niemożliwe. Istnieje opracowana koncepcja rozwiązania problemu kartotek, lecz ze względu na poważne koszty finansowe, wymaga dokładnej analizy i akceptacji kierownictwa.

Przedstawiciele tego ośrodka udzielając informacji wskazywali na duże osiągnięcia Czechów w zakresie automatyzacji kartotek operacyjnych.

Trudnością w sprawnym działaniu ośrodka, w problemach wiążących się z terenem, jest brak aparatury do transmisji danych. Tor telegraficzny zwykły nie zapewnia żądanej dokładności przekazywania danych.

4. Uwagi ogólne.

Struktura organizacji łączności radiowej i przewodowej w MBP - NRD zbliżona jest do naszej.

W naszym Ministerstwie istnieje jednolity system łączności przewodowej zabezpieczający potrzeby wszystkich pionów /wynika to z organizacji Ministerstwa/, najwyższych władz partyjnych i państwowych, natomiast w NRD istniejący system zabezpiecza potrzeby wyłącznie resortu bezpieczeństwa i Członków Biura Politycznego. Obok tego systemu istnieje sieć URM i drugie systemy łączności resortu spraw wewnętrznych.

Dla zabezpieczenia łączności międzywojewódzkiej, nasz resort dzierżawi tory dalekosiężne i z konieczności posiada końcowe stacje teletransmisyjne, natomiast w NRD dzierżawi się łącza telefoniczne i telegraficzne.

W NRD istnieje dodatkowe zabezpieczenie łączności do powiatu środkami radiowymi KF i telegraficznymi /dalekopisy/.

W naszym systemie łączności telefonicznej, stacje powiatowe pracują bez obsługi w ruchu półautomatycznym, natomiast w NRD stosuje się ruch ręczny z obsługą całodobową.

Ogólnie można stwierdzić, że w systemie łączności przewodowej stosowany sprzęt w dużym stopniu jest wyeksploatowany. Nowszym rozwiązaniem jest dalekosiężna łączność automatyczna dla członków Biura Politycznego.

Poczta specjalna MBP - NRD została wydzielona ze służby łączności i włączona do Gabinetu Ministra.

Zakres działania służby łączności jest bardzo ograniczony i sprowadza się wyłącznie do eksploatacji istniejących systemów łączności.

W czasie zapoznawania się z systemami łączności nie napotkano na ciekawe rozwiązanie techniczno-eksploatacyjne, które można by wykorzystać w nowych systemach łączności.

5. W n i o s k i.

- a/ Ze względu na wspólne zainteresowanie radiotelefonem nasobnym dla służb operacyjnych, celem jest uzgodnienie wspólnych wymagań i zlecenie opracowania /przez jedną ze stron/ zakładu o większym doświadczeniu w tej dziedzinie.
- b/ Opracowane przez Zarząd Łączności MSW urządzenia "Dudek" do szyfrowania grafii i do wytwarzania taśmy znaków losowych "Cyklamen" stanowią zestaw urządzeń poszukiwanych przez służbę szyfrową MBP - NRD. Postanowienia stron w tym zakresie rokuja perspektywę eksportu tych urządzeń.
- c/ W świetle perspektywy budowy ośrodka w MSW do transmisji i przetwarzania danych dla potrzeb operacyjnych i innych, celem wydaje się delegowanie specjalistów z naszego resortu do MBP - NRD - celem szczegółowego zapoznania się z istniejącą stacją maszyn analitycznych i koncepcją rozwiązania kartotek operacyjnych.-

DYREKTOR ZARZĄDU ŁĄCZNOŚCI M.S.W.

[Signature]
Plk inż. St. HERMELIŃSKI

Wyk.w 2 egz.
Egz.Nr 1 - adresat
" " 2 - a/a

Wyk.HM Druk MS
Nr ks.m.318